

EUROPEES PARLEMENT

1999

2004

Zittingsdocument

DEFINITIEVE VERSIE
A5-0061/2003

3 maart 2003

VERSLAG

Op weg naar een thematische strategie voor een duurzaam gebruik van pesticiden

Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid

Rapporteur: Kathleen Van Brempt

INHOUD

	Blz.
PROCEDUREVERLOOP	4
ONTWERPRESOLUTIE	5
TOELICHTING	15
ADVIES VAN DE COMMISSIE LANDBOUW EN PLATTELANDSONTWIKKELING..	19

PROCEDUREVERLOOP

Bij schrijven van 1 juli 2002 deed de Commissie haar mededeling aan de Raad, het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité "Op weg naar een thematische strategie voor een duurzaam gebruik van pesticiden" (COM(2002) 349 – C5-0621/2002) toekomen aan het Parlement die ter informatie aan de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid is gezonden.

Op 16 januari 2003 deelde de Voorzitter van het Parlement mede dat de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid toestemming was verleend een eigen initiatiefverslag over dit onderwerp op te stellen, overeenkomstig artikel 163 van het Reglement en dat de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling was verzocht advies uit te brengen.

De Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid benoemde reeds op haar vergadering van 10 september 2002 Kathleen Van Brempt tot rapporteur.

De commissie behandelde de mededeling van de Commissie en het ontwerpverslag op haar vergaderingen van 9 december 2002 en 22 januari en 19 februari 2003.

Op laatstgenoemde vergadering hechtte zij met 30 stemmen voor en 19 tegen haar goedkeuring aan de ontwerpresolutie.

Bij de stemming waren aanwezig: Caroline F. Jackson (voorzitter), Alexander de Roo en Mauro Nobilia (ondervoorzitters), Kathleen Van Brempt (rapporteur), María del Pilar Ayuso González, Emmanouil Bakopoulos (verving Mihail Papayannakis), Hans Blokland, David Robert Bowe, John Bowis, Philip Bushill-Matthews (verving Martin Callanan), Dorette Corbey, Chris Davies, Avril Doyle, Anne Ferreira, Karl-Heinz Florenz, Cristina García-Orcoyen Tormo, Anne-Karin Glase (verving Eija-Riitta Anneli Korhola), Laura González Álvarez, Robert Goodwill, Françoise Grossetête, Jutta D. Haug (verving Torben Lund), Marie Anne Isler Béguin, Hedwig Keppelhoff-Wiechert (verving Raffaele Costa), Hans Kronberger, Bernd Lange, Paul A.A.J.G. Lannoye (verving Hiltrud Breyer), Peter Liese, Giorgio Lisi (verving Marialiese Flemming), Jules Maaten, Minerva Melpomeni Malliori, Patricia McKenna, Erik Meijer (verving Pernille Frahm), Emilia Franziska Müller, Riitta Myller, Angelika Niebler (verving Jorge Moreira da Silva), Ria G.H.C. Oomen-Ruijten, Marit Paulsen, Dagmar Roth-Behrendt, Guido Sacconi, Yvonne Sandberg-Fries, Giacomo Santini (verving Cristina Gutiérrez Cortines), Karin Scheele, Inger Schörling, Jonas Sjöstedt, Renate Sommer (verving Christa Kläß), María Sornosa Martínez, Catherine Stihler, Peder Wachtmeister en Phillip Whitehead.

Het advies van de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling is bij dit verslag gevoegd.

Het verslag werd ingediend op 3 maart 2003.

ONTWERPRESOLUTIE

Resolutie van het Europees Parlement: Op weg naar een thematische strategie voor een duurzaam gebruik van pesticiden" (2002/2277(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien de mededeling van de Commissie: Op weg naar een thematische strategie voor een duurzaam gebruik van pesticiden (COM(2002) 349 – C5-0621/2002),
- gezien de mededeling van de Commissie "Naar een thematische strategie inzake bodembescherming" (COM(2002) 179),
- gezien Richtlijn 91/414/EEG van de Raad van 15 juli 1991 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen¹,
- gezien Richtlijn 98/8² van het Europees Parlement en Raad van 16 februari 1998 betreffende het op de markt brengen van biociden,
- gezien de Richtlijnen 76/895/EEG³, 86/362/EEG⁴, 86/363/EEG⁵ and 90/642/EEG⁶ van de Raad tot vaststelling van maximumgehalten aan residuen van bestrijdingsmiddelen in en op groenten en fruit, granen en levensmiddelen van dierlijke oorsprong,
- gezien richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000⁷ tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid en de daarin opgenomen waterkwaliteitsdoelstellingen,
- gezien richtlijn 98/83/EG⁸ van de Raad van 3 november 1998 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water,
- gezien richtlijn 75/440/EEG⁹ van de Raad van 16 juni 1975 betreffende de vereiste kwaliteit van het oppervlaktewater dat is bestemd voor productie van drinkwater in de lidstaten,
- gezien het verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad getiteld: "Beoordeling van de werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen (ingediend overeenkomstig artikel 8, lid 2, van Richtlijn 91/414/EEG van de Raad betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen)" (COM(2001) 444),
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 30 mei 2002¹⁰ over het verslag van de Commissie

---

¹ PB L 230 van 19.8.1991, blz. 1.

² PB L 123 van 24.4.1998 blz. 1-63.

³ PB L 340 van 9.12.1976, blz. 26.

⁴ PB L 221 van 7.8.1986, blz. 37.

⁵ PB L 221 van 7.8.1986, blz. 43.

⁶ PB L 350 van 14.12.1990, blz. 71.

⁷ PB L 327 van 22.12.2000, blz. 1-73.

⁸ PB L 330 van 5.12.1998, blz. 32-54.

⁹ PB L 194 van 25.7.1975, blz. 26-31.

¹⁰ P5_TA(2002) 0276.

over de beoordeling van de werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen en het antwoord van de Commissie op deze resolutie,

- gezien Besluit nr. 1600/2002/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juli 2002 tot vaststelling van het Zesde Milieuactieprogramma van de Europese Gemeenschap¹ ,
  - gezien de Resolutie van de Raad en van de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, van 1 februari 1993 betreffende een beleidsplan en actieprogramma van de Gemeenschap inzake het milieu en duurzame ontwikkeling - Een beleidsplan en actieprogramma van de Europese Gemeenschap op het gebied van het milieu en duurzame ontwikkeling (het vijfde EG-Milieu-actieprogramma)² ,
  - gezien de mededeling van de Commissie: Voortgangsverslag van de Commissie over de uitvoering van het beleidsplan en actieprogramma van de Europese Gemeenschap inzake het milieu en duurzame ontwikkeling "Op weg naar duurzame ontwikkeling" (COM(1995) 624),
  - gezien Besluit nr. 2179/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 september 1998 betreffende de herziening van het beleidsplan en actieprogramma van de Europese Gemeenschap inzake het milieu en duurzame ontwikkeling "Op weg naar duurzame ontwikkeling"³,
  - gezien het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade (COM(2002) 17),
  - gezien het syntheseverslag van de Europees Commissie getiteld "Possibilities for future EU environmental policy on PPP's" (1997),
  - gezien het Verdrag inzake de bescherming van de Rijn en de daarin afgesproken veiligstelling van het gebruik van Rijnwater voor de drinkwatervoorziening,
  - gezien het rapport van de WHO en het EMA getiteld " Children's Health and Environment: A Review of Evidence" (2002),
  - gelet op artikel 47, lid 2 en artikel 163 van het EG-Verdrag,
  - gezien het verslag van de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid en het advies van de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling (A5-0061/2003),
- A. overwegende dat men het er in brede kring over eens is dat het bestaande wettelijk kader niet voorziet in een duurzaam gebruik van pesticiden en dat het daarom noodzakelijk is dit aan te vullen met een alomvattende communautaire strategie die expliciet tot doel heeft deze doelstelling te verwezenlijken,

---

¹ PB L 242 van 10.9.2002, blz. 1-15.

² PB C 138/5 van 17.5.1993.

³ PB L 275 van 10.10.1998, blz. 1-13.

- B. overwegende dat resten van pesticiden kunnen worden aangetroffen in alle milieucompartimenten en dat residuen in voedsel worden aangetroffen in ongeveer 40% van de monsters en meervoudige residuen in 15% van de monsters,
- C. overwegende dat de verontreiniging met pesticiden van het Europees grondwater, dat 65% van het ruwe drinkwater van de Europeanen vertegenwoordigt, bijzondere zorg wekt,
- D. overwegende de regelmatig voorkomende overschrijding van de norm voor pesticiden in drinkwater van 0,1 µg/l in grond- en oppervlaktewater, leidend tot hoge zuiveringskosten;
- E. overwegende dat pesticiden bijdragen tot een verlies aan biodiversiteit en dat de mogelijke gezondheidseffecten van toegelaten pesticiden onder andere immunologische effecten, versturende effecten op het endocriene stelsel, neurotoxicologische aandoeningen en verschillende soorten kanker omvatten,
- F. overwegende dat foetussen en kinderen gevoeliger zijn voor pesticiden dan volwassenen en daaraan ook meer worden blootgesteld; overwegende dat de huidige beoordelingsmethoden en de maximale residugehalten waarschijnlijk niet toereikend zijn om de veiligheid van deze kwetsbare groep te waarborgen,
- G. overwegende dat er sinds 1996 sprake is geweest van een algehele toeneming van het gebruik van pesticiden in de EU,
- H. overwegende dat een vermindering van gebruik en afhankelijkheid van pesticiden ook noodzakelijk is met het oog op minimalisering van de problemen in verband met resistentie tegen plagen, problemen met secundaire plagen en de uitputting van landbouwgronden,
- I. overwegende dat de invoering van alternatieve methoden voor plaagbestrijding en terugdringing van de afhankelijkheid van pesticiden in de landbouw, met inbegrip van biologische landbouw, economisch gezien rendabel en vanuit landbouwoogpunt bekeken duurzaam is gebleken en nog duurzamer zou zijn als de externe kosten van pesticiden aan de bedrijfstak zouden worden toegerekend, bijvoorbeeld via vergoedingen,
- J. overwegende dat een duurzaam gebruik van pesticiden waarschijnlijk niet kan worden verwezenlijkt door de lidstaten alleen maar stimulansen te bieden, en overwegende dat het noodzakelijk is op Europees niveau gelijke concurrentievoorwaarden te creëren voor alle landbouwers, alsmede een gelijk niveau van volksgezondheid, milieubescherming en voedselveiligheid; overwegende dat de EU daarom bindende eisen moet vaststellen die een alomvattend karakter hebben; met inachtneming van het algemene beginsel dat de Gemeenschapswetgeving niet mag leiden tot een verzwakking van de bestaande wetgeving inzake milieubescherming en, meer in het bijzonder, met inachtneming van de zeer verschillende klimatologische omstandigheden, gewassen, bodemgesteldheden en andere factoren die van invloed zijn op de landbouw, dienen deze bindende eisen de vorm krijgen van minimumnormen en mogen zij onder geen beding leiden tot een verhoging van de toelaatbare niveaus van het gebruik van specifieke pesticiden,
- K. overwegende dat sommige lidstaten een doeltreffende vermindering hebben bereikt van de hoeveelheden gebruikte pesticiden en de risico's die aan hun gebruik zijn verbonden; overwegende dat er nog steeds verschillen tussen de lidstaten bestaan, wat leidt tot ongelijke

omstandigheden en een oneerlijke concurrentie tussen landbouwers in verschillende lidstaten,

- L. overwegende dat meer kennis over de individuele gebruiker van pesticide een voorwaarde is om een gedragsverandering te bewerkstelligen en dat daarom scholing, opleiding en de verspreiding van informatie een cruciaal element van de thematische strategie moeten vormen en een uitgebreid kader/uitgebreide richtsnoeren nodig zijn voor de opleiding van landbouwers en exploitanten,
1. is ingenomen met deze langverwachte mededeling, maar betreurt dat deze getuigt van te weinig ambitie, dat nauwelijks wettelijk bindende maatregelen en helemaal geen economisch instrumentarium wordt voorgesteld en dat er sprake is van een langdurig tijdschema voor goedkeuring en tenuitvoerlegging;
  2. herinnert aan de verzoeken die zijn gedaan in zijn resolutie van 30 mei 2002 in verband met de herziening van de wetgeving inzake pesticiden met het oog op een vermindering van de risico's die aan het gebruik van pesticiden zijn verbonden en onderstreept verder de noodzaak met spoed bindende aanvullende maatregelen te nemen met het oog op een vermindering van het gebruik van pesticiden en dringt er derhalve bij de Commissie op aan de procedure voor de uitwerking van bindende en doeltreffende maatregelen te bespoedigen, en duidelijke doelstellingen en tijdschema's voor elke lidstaat vast te stellen, aan de hand van een globale en indicatieve kwantitatieve doelstelling om het gebruik met 50% terug te dringen binnen een periode van tien jaar, gemeten door middel van indicatoren als de toepassingsfrequentie;
  3. dringt er bij de Commissie op aan het toepassingsgebied van de thematische strategie uit te breiden voor pesticiden die niet voor agrarische doeleinden worden gebruikt en tot alle groepen gebruikers zoals industrie, gemeentelijke autoriteiten en particuliere huishoudens en voor biociden, en daarbij vast te houden aan het tijdschema dat geldt voor de vaststelling van de thematische strategie;
  4. wijst met nadruk op de noodzaak van bindende nationale programma's voor vermindering van gebruik en risico's, met inbegrip van kwantitatieve reductiedoelstellingen die moeten worden verwezenlijkt door het nemen van een combinatie van verplichte en facultatieve maatregelen; deze programma's dienen onder andere de navolgende elementen te omvatten:
    - een beoordeling van de huidige situatie met betrekking tot het gebruik van pesticiden en van de praktische gevolgen en consequenties van de uitvoering van diverse reductiescenario's, met inbegrip van kosten-batenanalyses voor deze scenario's, waaronder een evaluatie van de externe kosten,
    - nationale en regionale actieprogramma's die tot doel hebben het gebruik, de risico's en de afhankelijkheid van pesticiden te verminderen, met inbegrip van kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen afgeleid van de normen van richtlijnen op het vlak van milieu, water, drinkwater en voedselveiligheid, en wel voor alle groepen gebruikers zoals landbouw, industrie, overheidsdiensten en huishoudens;
    - sensibiliseringsmaatregelen, met inbegrip van voorlichtingscampagnes, adviseringsdiensten, ontwikkeling, verplichte basis- en voortgezette opleiding en certificering van alle professionele gebruikers, adviesverleners en handelaren, waarbij met

name nadruk moet worden gelegd op methoden voor plaagbestrijding met een gering pesticidengebruik, niet-chemische alternatieve en speciale informatieverstrekking bij de aankoop door particuliere gebruikers,

- vaststelling van normen voor geïntegreerd gewasbeheer (ICM) voor alle belangrijke gewassen door onafhankelijke deskundigen, en een uitbreiding van de financiële steun voor de ontwikkeling van verschillende biologische alternatieven, de eigen resistentie van de gewassen en landbouwmethoden waarbij de toepassing van pesticiden kan worden verminderd; dergelijke maatregelen moeten technologie ter vermijding van risico's en beoordelingsmethoden omvatten,
- bindende vereisten met betrekking tot technische uitrusting, voorbereiding, opslag en uitvoering, alsmede maatregelen om controle en toezicht uit te oefenen op de naleving van deze vereisten,
- aanwijzing van kwetsbare gebieden voor pesticiden waar het gebruik moet worden verboden of in belangrijke mate moet worden beperkt, zoals drinkwaterwinningsgebieden en gebieden die beschermd zijn uit hoofde van de habitat- en de vogelrichtlijn,
- verplichte en frequente monitoring op geharmoniseerde wijze van de concentraties pesticiden in verschillende milieucapartimenten, alsmede van residuen in voedsel,
- financiële instrumenten zoals heffingen op pesticiden;
- regelmatige voortgangsrapporten door de lidstaten over de tenuitvoerlegging van de reductieprogramma's,

5. In de nationale actieprogramma's moeten ook opgenomen zijn:

- de wijze van vergunningverlening voor chemische grondontsmetting,
- gebruik en keuring van spuitapparaten,
- gewasbescherming licenties,
- voor gevoelige teelten, drifreductiemaatregelen,
- preventieve maatregelen ter voorkoming van ziekten;

6. verzoekt de Commissie te komen met een voorstel voor een wettelijk bindende, voor de gehele EU geldende pesticidenpaspoort waarin de producent het gebruik van alle pesticiden in de landbouw en de opslag van elk product aangeeft om een passende voedselcontrole mogelijk te maken; er dient te worden voorzien in sancties bij verstrekking van onjuiste of onvolledige informatie;

7. ondersteunt de aanbeveling voor een verbod op het sproeien vanuit de lucht en de mogelijkheid om pesticidevrije gebieden aan te wijzen ten volle, maar dringt er bij de Commissie op aan ook een verbod voor te stellen op het gebruik van pesticiden in speciale beschermingszones, zoals voor drinkwaterwinning, (schrapping) het gebruik van pesticiden in scholen, speeltuinen en parken teneinde kinderen te beschermen, en in gebieden die dichtbij bewoonde zones liggen; verzoekt de Commissie vóór het eind van 2003 met dergelijke voorstellen te komen;

8. verzoekt de Commissie op Europees niveau een stelsel voor verplichte beschermingszones voor alle oppervlaktewater en een minimale veiligheidsafstand van drie meter vast te stellen, met dien verstande dat deze veiligheidsafstanden op regionaal niveau moeten worden aangepast om rekening te houden met de specifieke kenmerken van het gebied en het potentiële risico;
9. dringt aan op een verbeterde controle door de lidstaten op concentraties van pesticiden in verschillende milieucompartimenten, waaronder voedselproducten, in overeenstemming met de communautaire richtsnoeren, en op harmonisatie van de systemen van voorlichting over vervuiling door pesticiden, en wijst met nadruk op de noodzaak verder onderzoek te verrichten betreffende de milieu-effecten en de gevolgen van het gebruik van pesticiden voor de gezondheid;
10. dringt er bij de Commissie op aan op EU-niveau databanken op te richten met alle nationale monitoringgegevens en alle beschikbare niet-chemische alternatieven; deze databanken dienen toegankelijk te worden gemaakt voor het publiek en de informatie dient actief te worden verspreid;
11. dringt er bij de Commissie op aan de financiële steun voor onderzoek- en stimuleringsactiviteiten die specifiek tot doel hebben om alternatieve methoden en systemen voor plaagbestrijding te ontwikkelen, uit te breiden;
12. constateert dat er diverse indicatoren bestaan, waaronder verkoophoeveelheden, gebruikshoeveelheden, gebruikspatronen, behandelingsfrequentie, residuen in voedsel en milieumedia, het percentage landbouwgrond met biologische landbouw en het percentage landbouwers die op ICM zijn overgegaan, welke indicatoren, mits gecombineerd toegepast, geschikt zijn om de vooruitgang te meten en verzoekt de Commissie gebruik te maken van deze indicatoren terwijl zij verder blijft werken aan de ontwikkeling van goedgekeurde indicatoren voor de belasting van het milieu;
13. wijst met nadruk op de noodzaak voor alle groepen gebruikers op een geharmoniseerde wijze gegevens te verzamelen betreffende verkoop en gebruik, evenals invoer- en uitvoergegevens, en alle informatie per werkzaam bestanddeel voor het publiek toegankelijk te maken;
14. verzoekt de Commissie voor te stellen de versterking van het recht op informatie van de consument, bijvoorbeeld door het instellen van een systeem van regelmatige publicatie van residumetingen van verse voedingsproducten uit supermarkten en andere detailhandel, en het geven van het recht aan consumenten om vragen te stellen aan producenten en distributeurs van voedsel over de samenstelling en productiewijze van voedsel;
15. wijst met nadruk op de noodzaak het beginsel van verantwoordelijkheid van de producent of importeur in te voeren voor terugname en veilige verwijdering van alle pesticidenverpakkingen, pesticiden waarvan de uiterste gebruiksdatum is overschreden en teruggenomen pesticidenproducten d.m.v. een verplicht statiegeldsysteem;
16. verzoekt de Commissie aandacht te besteden aan de specifieke problemen als gevolg van storten en schoonmaken als belangrijke specifieke bronnen van emissies en maatregelen voor te stellen voor inzameling en behandeling van overblijvende pesticiden; wenst dat in het bijzonder aandacht wordt besteed aan gebruik van pesticiden in containers voor de

verschepping van goederen en het gezondheids- en veiligheidsrisico voor degenen die deze containers behandelen of die in de nabijheid van deze containers zijn;

17. verzoekt de Commissie richtsnoeren uit te werken voor de opleiding en advisering van gebruikers van pesticiden met betrekking tot de reductie van de risico's die verbonden zijn aan het gebruik daarvan, met inachtneming van de verschillen die tussen de onderscheiden Europese regio's bestaan;
18. beklemtoont dat programma's voor onderwijs en verdere opleiding zich vooral moeten richten op gevaren voor de gezondheid van de mens en het milieu, alternatieve methoden en tenslotte op een veilig en tot een minimum beperkt gebruik;
19. wijst op het grote belang - ook voor duurzaam gebruik en vermindering van het gebruiksrisico - van de spoedige Europese evaluatie van werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen; wijst er met nadruk op dat deze herbeoordeling in het strikte tijdsbestek moet plaats vinden en dat hiervoor voldoende mensen en middelen moeten worden uitgetrokken;
20. wijst opnieuw met nadruk op de noodzaak bij de herziening van richtlijn 91/414 het substitutiebeginsel, het voorzorgsbeginsel en het beginsel van de vergelijkende beoordeling (met inbegrip van niet-chemische alternatieven) op te nemen, maar merkt op dat dit beginsel ook als basis moet dienen voor maatregelen op nationaal niveau;
21. verzoekt de Commissie om coördinatie van de interne werkzaamheden met de uitwerking van voorstellen voor een thematische strategie, respectievelijk een wijziging van richtlijn 91/414; dit geldt met name als het gaat om het uit de weg ruimen van de beperkingen die de lidstaten thans op grond van richtlijn 91/414 ondervinden als ze door middel van een verbod of de beperking van het gebruik van specifieke gewasbeschermingsmiddelen willen komen tot een duurzaam gebruik en een beperking van de afhankelijkheid van de toevoeging van chemische middelen bij de productie van levensmiddelen. Dergelijke beperkingen moeten direct aan de orde komen in het voorstel voor een herziening van de richtlijn dat in behandeling is;
22. verzoekt de Commissie een nieuw beleid voor gewasbeschermingsmiddelen uit te stippelen in overeenstemming met de relevante aspecten van het toekomstige beleid inzake chemische stoffen van de EU op basis van de beginselen die worden ondersteund in de conclusies van de Raad van juni 2001, en zich daarbij in het bijzonder te richten op carcinogene, mutagene of reproductietoxische stoffen, moeilijk verwijderbare, bioaccumulerende en toxische stoffen of stoffen die anderszins aanleiding geven tot grote bezorgdheid, in het bijzonder stoffen die endocriene storingen veroorzaken en VPVB-stoffen (stoffen met een zeer lange levensduur en sterk bioaccumulerende stoffen). Deze stoffen mogen in beginsel niet in gewasbeschermingsmiddelen voorkomen. Ook moet worden gelet op coördinatie tussen de herziening van verordening (EEG) 2455/92 en onderhavige richtlijn;
23. verzoekt de Commissie om invoering van maatregelen voor het wegnemen van financiële belemmeringen bij de goedkeuring en registratie van nieuwe en alternatieve producten, zoals biologische bestrijdingsmiddelen en biologische producten, zonder dat daarbij de veiligheid in gevaar wordt gebracht;

24. wijst erop dat biologische bestrijding en het gebruik van goede teeltmethoden (vruchtwisseling, wieden en verlaging van de uitgestrooide doses) zoveel mogelijk de voorkeur moeten krijgen boven het stelselmatig gebruik van pesticiden en dat apert gevaarlijke producten vervangen moeten worden door selectievere, minder remanente en beter biologisch afbreekbare producten;
25. is van mening dat voor een duurzaam gebruik van pesticiden een geïntegreerd gewasbeschermingsbeleid een absolute noodzaak is. Hiervoor moet aandacht worden geschonken aan:
  - borging, door certificering en via het sluiten van de gewasbeschermingsketen,
  - het verbeteren van het kennisniveau van gewasbescherming,
  - het versterken van de innovatie, zowel ten aanzien van land- en tuinbouwssystemen als van de middelen;
26. dringt er bij de Commissie op aan concrete en bindende streefcijfers en uiterste termijnen voor geïntegreerd gewasbeheer (ICM) en duurzame biologische landbouw vast te stellen, terwijl geïntegreerde plaagbestrijdingsmethoden (IPM) voor alle overheidsdiensten verplicht moeten worden gesteld; constateert echter dat er bij de belanghebbenden nog steeds een gebrek aan overeenstemming bestaat over de betekenis van de termen geïntegreerd gewasbeheer (ICM) en geïntegreerde plaagbestrijdingsmethode (IPM) en dringt erop aan dat de Commissie duidelijke definities en minimumcriteria in dit verband vaststelt voor de verplichte toepassing van ICM op alle landbouwgronden waarop nog geen biologische landbouw wordt bedreven; verzoekt de lidstaten om vaststelling van minimum IPM/ICM-maatregelen voor elk gewas;
27. verzoekt de Commissie de ICM/IPM voor te stellen als gemeenschappelijke basiseis bij elke toelating van een bestrijdingsmiddel;
28. dringt er bij de lidstaten op aan volledig gebruik te maken van de bepalingen die zijn vastgesteld in verordening nr. 1259/1999, en dringt erop aan dat de financiële prikkels voor omschakeling op weinig productiemiddelen vergende en biologische landbouw moeten worden versterkt;
29. verzoekt de Commissie het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid te hervormen teneinde het meer in overeenstemming te brengen met de doelstelling van duurzaam gebruik van pesticiden, en dringt erop aan dat ICM in de toekomst een voorwaarde wordt voor subsidieverstrekking;
30. wijst met nadruk op het belang van het voorzorgbeginsel met betrekking tot genetisch gemodificeerde organismen in de landbouw, en merkt op dat GGO 's niet aantoonbaar een duurzaam alternatief vormen, onder andere rekening houdend met de mogelijke verhoging van het pesticidenverbruik, de gevolgen voor de biodiversiteit, verspreiding van resistente genen en de onverenigbaarheid met biologische landbouw in de buurt van GGO-landbouw;
31. dringt er bij Commissie op aan een regelgevingskader uit te werken voor belastingen en/of andere heffingen op pesticiden; de opbrengsten daarvan moeten worden gebruikt voor het verlenen van steun voor omschakeling op IPM, ICM en biologisch duurzame landbouwmethoden, opleiding en training, sensibiliseringscampagnes en de financiering van

onderzoek;

32. is ingenomen met de voorgestelde schrapping van bepalingen op grond waarvan de lidstaten verlaagde BTW-tarieven voor pesticiden mogen hanteren;
33. verzoekt de Commissie op EU-niveau een door zowel de lidstaten als de industrie te financieren fonds in het leven te roepen om ervoor te zorgen dat in de kandidaatlanden nog aanwezige voorraden oude pesticiden veilig worden verwijderd; verzoekt de Commissie op mondiaal niveau het voortouw te nemen en het beginsel van de verantwoordelijkheid van de producent te hanteren ten einde de vorming van voorraden in de toekomst te voorkomen;
34. onderstreept dat de ontwikkelingshulp vooral moet worden gericht op maatregelen om derde landen het vermogen te geven het gebruik van pesticiden te beperken en biologische landbouw, ICM en IPM te bevorderen;
35. dringt er bij de Commissie op aan maximumgehalten aan residuen op zeer laag niveau vast te stellen (analytische detectielimiet) tenzij de persoon die opgave doet, kan bewijzen dat zelfs met gebruikmaking van de best beschikbare technieken en methoden een zeker gehalte aan residuen niet te vermijden is;
36. dringt er bij de lidstaten op aan ter bevordering van de transparantie en recht op productinformatie van consumenten residumetingen van verse voedingsproducten uit te voeren;
37. verzoekt de Commissie om de Europees vastgelegde handelsnormen voor vers fruit en groenten inzake vorm, grootte en esthetische kwaliteitsaspecten die aanzetten tot een intensief gebruik van pesticiden, te wijzigen;
38. verzoekt de Commissie met klem aandacht te schenken aan het uiterst zorgwekkende probleem van de mortaliteit onder honingbijen, die het gevolg is van het gebruik van bepaalde systemische pesticiden (die de actieve stoffen "Fipronil" en "Imidaclopride" bevatten) voor de behandeling van zaad van zonnebloemen en maïs ;
39. dringt er daarom met klem bij de Commissie op aan om er, via haar resolutie van 30 mei 2002 over het Commissieverslag "Beoordeling van de werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen (ingediend conform artikel 8, lid 2 van Richtlijn 91/414/EEG van de Raad betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen) ervoor te zorgen dat de criteria voor de actieve stoffen op honingbijvolkeren en de mening van de beroepsorganisaties van beoordeling van pesticiden met name een analyse van de uitwerking van bijenhouders over deze stoffen bevatten ;
40. dringt er bij de Commissie op aan haar thematische strategie te laten fungeren als een overkoepeling van de huidige en toekomstige wetgeving op dit gebied en een doeltreffende en handhaafbare combinatie van instrumenten voor te stellen die elkaar aanvullen en versterken, en tegelijkertijd wetgevingsvoorstellen in te dienen; verzoekt de Commissie zich hierbij te houden aan het beginsel dat de wetgeving van de Europese Unie niet mag leiden tot een verzwakking van de bestaande wetgeving inzake milieubescherming, hierbij meer in het bijzonder rekening te houden met de verschillende klimatologische omstandigheden, gewassen, bodemgesteldheid en andere factoren die van invloed op de landbouw zijn en

ervoor te zorgen dat nieuwe eisen de vorm krijgen van minimumnormen;

41. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en Commissie.

TOELICHTING

1. Inleiding

In het vijfde milieuoactieprogramma (1993-2000) werd als doelstelling vastgesteld om voor 2000 te komen tot een aanzienlijke vermindering van het gebruik van pesticiden. Vervolgens werden in de periode van 1994 tot 1998 acht onderzoeken verricht die resulteerden in de conclusie dat het dringend noodzakelijk is om een alomvattend beleidskader op Europees niveau uit te werken. Met een vertraging van drie jaar heeft de Commissie deze mededeling goedgekeurd, die tot doel heeft om een raadplegingsprocedure op gang te brengen op basis waarvan voor 2004 een thematische strategie betreffende duurzaam gebruik van pesticiden zal worden uitgewerkt. Overeenkomstig artikel 7 van het zesde milieuoactieprogramma heeft deze thematische strategie voornamelijk tot doel de effecten van pesticiden op de gezondheid van de mens en het milieu terug te dringen en meer in het algemeen te komen tot een duurzaam gebruik van pesticiden, alsmede een aanzienlijke algehele verlaging van de risico's en van het gebruik van pesticiden, een en ander in overeenstemming met de noodzakelijke gewasbescherming. Wij zijn ingenomen met deze mededeling, omdat deze veel elementen bevat die noodzakelijk zijn om te komen tot een duurzaam gebruik van pesticiden; maar wij betreuren dat de mededeling getuigt van te weinig ambitie, dat nauwelijks wettelijk bindende maatregelen worden voorgesteld en we betreuren het voorgestelde tijdschema.

2. Achtergronden

Pesticiden zijn giftige chemische stoffen die doelbewust in het milieu worden gebracht om ongewenste schadelijke organismen te vernietigen of onder controle te brengen. Zij kunnen tegenwoordig worden aangetroffen in alle milieucapartimenten en vooral verontreiniging van het grondwater is bijzonder zorgwekkend. Pesticiden dragen bij tot een verlies aan biodiversiteit en zijn in belangrijke mate verantwoordelijk voor de achteruitgang van vogelpopulaties, amfibieën, insectenpopulaties, enz.. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) schat dat pesticiden jaarlijks in de gehele wereld ongeveer 3.000.000 ziektegevallen en 220.000 sterfgevallen veroorzaken, en daarbij gaat het dan alleen nog maar om de acute effecten. Gezondheidseffecten op langere termijn variëren van een grotere gevoeligheid voor ziekten, ontwikkelings- en voortplantingsstoornissen (bijvoorbeeld een lagere spermakwaliteit), verschillende soorten kanker, gedragsveranderingen en depressies. Er is een enorme hoeveelheid wetenschappelijke literatuur over de gevolgen van pesticiden voor verschillende levende organismen en de gezondheid van de mens.

De huidige afhankelijkheid van pesticiden, als het belangrijkste middel om schadelijke organismen te bestrijden, is om verschillende redenen duidelijk niet in overeenstemming met duurzame landbouw. In de eerste plaats leidt een langdurig gebruik van pesticiden dikwijls tot resistentie van de te bestrijden organismen. In de tweede plaats hebben pesticiden als neveneffect dat ook nuttige organismen worden vernietigd die een belangrijke rol kunnen spelen bij het voorkomen van andere plagen, en pesticiden leiden dus vaak tot het uitbreken van secundaire plagen. Beide factoren kunnen leiden tot een verdere toename van het gebruik van pesticiden. Tenslotte gaat door pesticiden de biodiversiteit van landbouwgrond verloren, die van essentieel belang is voor een duurzame voedselproductie.

Door de Commissie wordt in haar mededeling opgemerkt dat de met pesticiden samenhangende gevaren "door de samenleving (worden) aanvaard omdat er aan het gebruik van pesticiden

significante economische voordelen vastzitten". De kosten worden echter op de samenleving afgewenteld, terwijl economische voordelen niet ten goede komen van diezelfde samenleving als geheel en pesticiden ook door de samenleving als geheel niet zijn geaccepteerd. Dat is ook de reden waarom drinkwaterbedrijven, consumenten-, milieu- en een aantal landbouworganisaties, alsmede verenigingen op het gebied van de volksgezondheid pleiten voor terugdringing van gebruik en risico's. Het criterium op grond waarvan consumenten voedsel als "veilig" beschouwen" is dat daarin geen residuen van pesticiden aanwezig zijn. In werkelijkheid bevatten ongeveer 40% van alle monsters van levensmiddelen residuen.

Sinds 1996 is het gebruik van pesticiden gestaag toegenomen. De totale jaarlijkse verkopen in de EU bedroegen in 1999 327.000 ton werkzame bestanddelen. Dat er nood is aan een aanvullend beleid inzake duurzaam gebruik, in aanvulling op het bestaande regelgevingskader, is in 1998 reeds door alle betrokken actoren beaamd tijdens een EU-bijeenkomst. Wij zijn van mening dat de EU het zich niet kan permitteren om de zaken nog verder uit te stellen. Het is nu tijd om te handelen.

3. Elementen van een thematische strategie

a) Tijdschema en doelstellingen

De Commissie is van plan om in 2004 een thematische strategie voor te stellen. Concrete wetgevingsvoorstellen zullen twee jaar later, d.w.z. in 2006, worden ingediend. Gelet op de langdurige besluitvormingsprocedure binnen de EU-instellingen, de termijnen voor omzetting en de tijd die nodig is om de wetgeving om te zetten in concrete maatregelen, is het noodzakelijk om dit proces te bespoedigen. Daarom dient de Commissie de voorstellen voor wettelijk bindende maatregelen tegelijk met de thematische strategie in 2004 gereed te hebben.

In haar mededeling verwijst de Commissie niet expliciet naar de doelstelling om het algehele gebruik van pesticiden terug te dringen. Wat dit betreft moet een aantal opmerkingen worden gemaakt. Verschillende lidstaten (Zweden, Denemarken en Nederland) hebben nationale programma's ingevoerd met het oog op de terugdringing van het gebruik van pesticiden. In die landen wordt terugdringing van het gebruik gezien als een van de methoden om de risico's te verminderen. Bovendien maakt de beleidsdoelstelling om het gebruik van pesticiden terug te dringen het gemakkelijker om kwantitatieve streefcijfers vast te stellen en de vooruitgang die wordt geboekt ter verwezenlijking van deze streefcijfers te meten. Risicovermindering kan anderzijds ook tot stand worden gebracht door effectgerichte oplossingen op het einde van de keten, bijvoorbeeld door pesticiden uit het drinkwater te verwijderen. Dit is echter niet in overeenstemming met het "preventie aan de bron"-beginsel noch met het "de vervuiler betaalt"-beginsel. Er zij op gewezen dat terugdringing van het gebruik, uitgedrukt in het volume werkzame bestanddelen, alleen ook niet voldoende is, omdat de toepassing van pesticiden in lage doses niet noodzakelijkerwijze minder problematisch is.

Daarom moet de thematische strategie gericht zijn op een algehele terugdringing van het gebruik en de afhankelijkheid van pesticiden. In de tweede plaats moet worden gestreefd naar een doeltreffende minimalisering en controle van de resterende risico's.

b) Toepassingsgebied

De Commissie beperkt het toepassingsgebied van haar mededeling tot het gebruik van

gewasbeschermingsproducten (GBP) in de landbouw. Voor andere gebruikers zijn geen maatregelen voorgesteld en ook biociden komen niet aan bod. De Commissie schat dat het gebruik van GBP buiten de landbouw 2% van het totale gebruik omvat. Dit percentage zou waarschijnlijk aanzienlijk hoger zijn, wanneer volledige gegevens beschikbaar zouden zijn voor plaatselijke overheden, industrie, spoorwegondernemingen en huishoudens. Hoewel er voor verschillende groepen gebruikers en voor biociden sprake zou moeten zijn van een verschillende aanpak, zouden ze toch wel moeten vallen onder het toepassingsgebied van de thematische strategie.

c) Bindende instrumenten

De Commissie stelt voor dat alle lidstaten nationale reductieprogramma's opstellen. Het is van cruciaal belang om dergelijke programma's verplicht stellen. Op nationaal niveau genomen maatregelen zouden kunnen leiden tot oneerlijke concurrentie en daarom moeten wij gelijke concurrentievoorwaarden creëren door voor de gehele EU bindende eisen vast te stellen in plaats van alleen maar de lidstaten aan te moedigen om maatregelen te nemen. Het voorstel zou moeten voorzien in zowel verplichte als facultatieve elementen voor nationale/regionale programma's, maar de voorstellen van de Commissie om de gevaren voor volksgezondheid en milieu terug te dringen (hoofdstuk VI.1) moeten wel verplicht worden gesteld.

d) Controle van gebruik en distributie

Alle door de Commissie in dit kader voorgestelde maatregelen zijn van belang en verdienen derhalve steun. Het feit dat momenteel geen nauwkeurige gegevens beschikbaar zijn (voor een deel als gevolg van het feit dat vele gegevens als vertrouwelijk worden beschouwd) levert grote problemen op. Niet alleen de drinkwaterbedrijven zijn afhankelijk van gegevens betreffende de verkoop en het gebruik van werkzame bestanddelen om te kunnen vaststellen wat de beste behandelingsmethoden zijn, maar het ontbreken van nauwkeurige gegevens vormt ook een belemmering voor onderzoek naar de epidemiologische en milieu-effecten van pesticiden. Daarom is het van het grootste belang om de gegevens betreffende werkzame bestanddelen beschikbaar te stellen.

Uit verschillende testprogramma's in de lidstaten is gebleken dat de gebruikte spuittoestellen er slechter aan toe waren dan verwacht, met als gevolg dat meer pesticiden worden gebruikt dan strikt noodzakelijk is. Minimale EU-criteria voor het desbetreffende materieel en de controles zijn derhalve noodzakelijk, samen met de invoering van de verplichting om het materieel te testen.

e) Landbouw

Alle maatregelen in het kader van agromilieuprogramma's, opleiding en sensibilisering van landbouwers, in combinatie met een strakkere tenuitvoerlegging van verordening 1259/1999, zijn van belang, maar een en ander moet worden aangevuld met een andere instrumentarium. De bevordering van IPM, ICM en biologische landbouw dient de hoeksteen te vormen van de EU-strategie en het is van belang om het gemeenschappelijk landbouwbeleid in overeenstemming te brengen met de doelstellingen van een toekomstige strategie inzake het gebruik van pesticiden.

Verreweg de meeste genetisch gemodificeerde gewassen zijn resistent tegen herbiciden. Agrochemische bedrijven hebben beloofd dat deze genetisch gemodificeerde gewassen in

aanzienlijke mate zouden kunnen bijdragen tot de vermindering van het gebruik en de risico's van pesticiden. Onderzoek in de VS heeft echter uitgewezen dat het gebruik van genetisch gemodificeerde gewassen niet heeft geleid tot een terugdringing van het gebruik van pesticiden. Integendeel, in sommige gevallen is een aanzienlijke toeneming vastgesteld. Bovendien kunnen genetisch gemodificeerde gewassen weer nieuwe problemen veroorzaken, bijvoorbeeld door verspreiding van resistentiegenen en biologische landbouw in de buurt onmogelijk te maken. De huidige GG-technologie is daarom waarschijnlijk geen veilig en duurzaam alternatief.

Landbouwers in de gehele wereld hebben aangetoond dat de invoering van alternatieve methoden voor plaagbestrijding economisch gezien duidelijk voordelen biedt. De verschuiving naar alternatieve methoden zal tijd in beslag nemen, maar is van essentieel belang om de kwaliteit van de bodem te bevorderen, resistentieproblemen tot een minimum te beperken en secundaire plagen te verminderen. Om gedragspatronen op een doeltreffende manier te veranderen moeten gebruikers van pesticiden de beschikking krijgen over de noodzakelijke kennis van zaken en moeten zij weten hoe zij de problemen kunnen oplossen. Het is daarom van belang dat niet alleen onderzoek wordt gefinancierd, maar dat de beschikbare informatie ook op een actieve manier wordt verspreid. In dit verband is sensibilisering met betrekking tot de gevolgen voor de gezondheid van de mens en het milieu, alsmede over alternatieve methoden, van cruciaal belang. Voor het welslagen van een en ander is het derhalve van essentieel belang dat uitgebreid landbouwonderzoek wordt verricht, dat betrouwbare en onafhankelijke informatie wordt verspreid over methoden om de afhankelijkheid te verminderen en dat landbouwers bij dat alles nauw worden betrokken. Er dient veel aandacht te worden geschonken aan de ontwikkeling van waarschuwingssystemen voor gewasziekten, vermindering van het gebruik van variëteiten die gevoelig zijn voor ziekten, verbetering van de regionale diversiteit en uitbreiding van IPM/ICM-technieken en biologische landbouw. Om dit mogelijk te maken moeten nationale reductieprogramma's en economische instrumenten - waarvan de opbrengsten worden gebruikt voor financiële steun voor boeren in omschakeling - op EU-niveau verplicht worden gesteld.

f) Heffingen

Ondanks de sterke argumenten voor de invoering van economische instrumenten en de sterke aanwijzingen dat die instrumenten ook doeltreffend zijn, heeft de Commissie ze in haar mededeling niet voorgesteld. De motieven die ze daarvoor geeft, snijden geen hout. Het feit dat we niet beschikken over volledige informatie betreffende de negatieve effecten van pesticiden op langere termijn en de exacte omvang van de externe kosten die daaraan verbonden zijn, rechtvaardigt nog niet dat wij ons verre houden van de invoering van een sturende heffing, waarvan het niveau dicht bij het reële bedrag van de externe kosten zou moeten liggen.

De totale maatschappelijke en milieukosten die verbonden zijn aan het gebruik van pesticiden in de VS werden tien jaar geleden geschat op ongeveer 2,5 tot 4 miljard dollar per jaar. Om deze kosten overeenkomstig het "de vervuiler betaalt"-beginsel te internaliseren, moeten heffingen als onderdeel van een bredere beleidsmix een belangrijke rol spelen. Zij zouden een prikkel vormen om het gebruik van pesticiden terug te dringen, er zouden minder controlemaatregelen nodig zijn dan bij andere maatregelen en zij zouden inkomsten genereren die noodzakelijk zijn om andere maatregelen te financieren die de lidstaten zullen moeten nemen met betrekking tot financiële steun voor omschakeling, opleiding en sensibilisering.

g) Kandidaatlanden

Op veel plaatsen zijn grote voorraden oude pesticiden aanwezig en deze vormen een ernstige bedreiging voor de gezondheid van de mens en het milieu, omdat ze vaak slecht worden beheerd en gecontroleerd. De MOEL moeten technische en financiële steun krijgen voor de opstelling van nationale inventarissen voor de lokalisering van de stocks en identificatie van de pesticiden, waarna de gevaarlijkste voorraden een prioritaire behandeling moeten krijgen. Daarom moet de EU een uit bijdragen van de lidstaten en de industrie te financieren fonds in het leven roepen teneinde een bijdrage te leveren aan de financiering van deze programma's voor veilige verwijdering.

Tenslotte moet worden opgemerkt dat in een groot aantal plattelandsgebieden in de MOEL er relatief weinig pesticiden gebruikt worden. De EU moet ervoor zorgen dat de tenuitvoerlegging van het GLB in de MOEL niet leidt tot een toeneming van het gebruik.

4. Conclusie

Er is niet één afzonderlijk beleidsinstrument dat op zichzelf zal leiden tot de verwezenlijking van de doelstelling betreffende duurzaam gebruik van pesticiden. Op Europees niveau is een zekere basiswetgeving noodzakelijk waarin gemeenschappelijke algehele reductiedoelstellingen moeten worden vastgesteld. Deze moeten worden aangevuld met een combinatie van maatregelen in het kader van bindende nationale reductieprogramma's, alsmede voorlichtingsinstrumenten, financiële steun, heffingen, onderzoek, controle en toezicht. Daartoe dient de Commissie tegelijk met de thematische strategie ook wetgevingsvoorstellen te doen.

23 januari 2003

ADVIES VAN DE COMMISSIE LANDBOUW EN PLATTELANDSONTWIKKELING

aan de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid

Op weg naar een thematische strategie voor een duurzaam gebruik van pesticiden
(2002/2277(INI))

Rapporteur voor advies: Encarnación Redondo Jiménez

PROCEDUREVERLOOP

De Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling benoemde op haar vergadering van 10 december 2002 Encarnación Redondo Jiménez tot rapporteur voor advies.

De commissie behandelde het ontwerpadvies op haar vergadering van 23 januari 2003.

Op dezelfde vergadering hechtte zij met 25 stemmen voor en 1 tegen haar goedkeuring aan de hierna volgende conclusies.

Bij de stemming waren aanwezig: Joseph Daul (voorzitter), María Rodríguez Ramos (ondervoorzitter), Encarnación Redondo Jiménez (rapporteur voor advies), Gordon J. Adam, Carlos Bautista Ojeda, Arlindo Cunha, Christel Fiebiger, Francesco Fiori, Christos Folias, Georges Garot, Lutz Goepel, Willi Görlach, Elisabeth Jeggle, Salvador Jové Peres, Hedwig Keppelhoff-Wiechert, Heinz Kindermann, Dimitrios Koulourianos, Wolfgang Kreissl-Dörfler, (verving António Campos), Vincenzo Lavarra, Xaver Mayer, Jan Mulder, (verving Niels Busk), Emilia Franziska Müller, (verving Michl Ebner), Karl Erik Olsson, Mikko Pesälä, Isidoro Sánchez García, Giovanni Procacci en Dominique F.C. Souchet.

BEKNOPTE MOTIVERING

1. Risico's van het gebruik van pesticiden

Onderhavige mededeling is het antwoord op de fundamentele richtsnoeren zoals die zijn vervat in het zesde communautaire milieuactieprogramma. De belangrijkste doelstelling is echter de terugdringing van de gevaren die verbonden kunnen zijn aan pesticiden voor gebruik in de landbouw, terwijl minder aandacht wordt besteed aan het bieden van waarborgen voor de noodzakelijke bescherming van teelten tegen plagen.

Deze omissie viel ook reeds te bespeuren in het verslag "Beoordeling van de werkzame stoffen in gewasbestrijdingsmiddelen", waarin erop werd gewezen dat het moeilijk is om op de markt een voldoende aantal insecticiden te handhaven, zonder dat echter maatregelen worden genoemd die eventueel zouden kunnen worden genomen om de situatie te corrigeren.

Dezelfde benadering valt in deze mededeling te bespeuren; zonder dat daarvoor degelijke argumenten worden aangevoerd, wordt opgemerkt dat het probleem van de duurzaamheid hoofdzakelijk te maken heeft met pesticiden voor gebruik in de landbouw. Beseft moet worden dat het in dichtbevolkte gebieden veel belangrijker is om te komen tot een duurzaam gebruik van pesticiden die niet bestemd zijn voor landbouw en biociden in het algemeen.

Bovendien zijn door de Commissie statistische gegevens gebruikt die zijn verkregen zonder dat een geharmoniseerde procedure is toegepast welke vergelijkingsmogelijkheden zou bieden. De Commissie rept zelfs niet over de noodzaak dit informatiesysteem te verbeteren.

2. Veronachtzaming van regionale verschillen

De mededeling is gebaseerd op onderzoek dat is verricht door Nederlandse instellingen, zonder dat daarbij de autoriteiten van alle lidstaten zijn geraadpleegd. Daarin komt derhalve de milieuproblematiek van een bepaald productiesysteem aan de orde, en daarom zijn de geschetste maatregelen geenszins toegesneden op de specifieke situaties van de verschillende Europese regio's.

3. Heffingen met een ontmoedigende werking

Hoewel de Commissie niet zegt voornemens te zijn te streven naar een verhoging van de heffingen op het gebruik van pesticiden, geeft zij wel een uiteenzetting over verschillende soorten heffingen die van toepassing zijn.

In haar mededeling wordt niet gewezen op de aanzienlijke investeringen die noodzakelijk zijn voor de toelating van de werkzame stoffen, noch op de kosten van uitvoering van de wetgeving betreffende residuen van verpakkingen van fyto-sanitaire producten of de gevolgen die deze kosten kunnen hebben voor de prijs van pesticiden.

Het lijkt een logische zaak dat de toepasselijke BTW-tarieven worden geharmoniseerd, maar er zou geen sprake moeten zijn van een verhoging zonder dat eerst wordt gekeken naar de gevolgen van de kosten van de beoordeling van werkzame stoffen en de behandeling van de verpakkingen voor de prijs van pesticiden.

4. Geleidelijke toepassing van de financiële instrumenten

De Commissie pleit voor de bevordering van de toepassing van financiële instrumenten, met name de compensatieregelingen van het GLB, teneinde te komen tot een duurzaam gebruik van pesticiden. Deze maatregel moet etappegewijs worden ingevoerd, zowel in de traditionele als de biologische landbouw, en parallel met de invoering van de geïntegreerde productie, omdat anders het voortbestaan van veel landbouwbedrijven in gevaar zou worden gebracht.

5. Nieuwe productiemiddelen

De Commissie onderkent niet goed welke problemen het voor de landbouw zou opleveren, wanneer als gevolg van de herziening die wordt doorgevoerd een groot aantal werkzame stoffen van de markt zou verdwijnen, en de problemen die voor een aantal teelten verbonden zouden zijn aan de reductie van de dosis die mag worden toegepast voor de bestrijding van schadelijke organismen. In dit verband zou moeten worden gedacht aan de toelating van productiemiddelen die voor de Europese landbouwers nog niet beschikbaar zijn, met name genetisch gemodificeerde variëteiten die zouden kunnen bijdragen tot een duurzamer gebruik van pesticiden.

6. Ontbreken van gemeenschappelijke richtsnoeren

De Commissie denkt ook aan maatregelen betreffende de opleiding en advisering van gebruikers van pesticiden en de toepassing van geïntegreerde bestrijding van schadelijke organismen. Dergelijke maatregelen zouden uiteindelijk van lidstaat tot lidstaat en van regio tot regio aanzienlijk kunnen verschillen, wanneer geen documenten met richtsnoeren worden ontwikkeld betreffende:

- de opleiding en advisering van gebruikers van pesticiden, met name met betrekking tot de reductie van de risico's die verbonden zijn aan het gebruik daarvan;
- de ontwikkeling en toepassing van de geïntegreerde bestrijding van schadelijke organismen, in het kader van de geïntegreerde productie en afhankelijk van de tussen de landbouwmethoden in de Unie bestaande verschillen.

7. De follow-up van de programma's

Om de doeltreffendheid van de nationale programma's te kunnen meten is het noodzakelijk dat er kan worden beschikt over goede indicatoren. De Commissie is daarover en over de mogelijke voordelen daarvan nogal vaag. Maar duidelijk moet zijn dat de in totaal toegepaste dosis een fundamentele indicator vormt en dat een eventuele verlaging daarvan mogelijk gunstiger zou uitpakken voor het milieu. Gezien de verschillende soorten maatregelen die kunnen worden toegepast om te komen tot een duurzaam gebruik, is het noodzakelijk dat adequate indicatoren worden ontwikkeld om de effecten daarvan te beoordelen.

Ook moet de Commissie de voorgestelde maatregelen herzien in het licht van de bereikte resultaten; nadat een bepaald soort maatregelen verschillende jaren is toegepast, zal de correctie namelijk ongetwijfeld leiden tot situaties die in heroverweging moeten worden genomen.

CONCLUSIES

De Commissie landbouw en plattelandontwikkeling verzoekt de ten principale bevoegde Commissie milieubeheer, volksgezondheid en consumentenbeleid onderstaande punten in haar ontwerp-resolutie op te nemen:

1. is ingenomen met de snelle reactie van de Commissie op de doelstellingen van het zesde milieuactieprogramma;
2. is van mening dat het essentieel is dat de wetgever doelvoorschriften vast stelt, zoals de regelgeving voor toelating van werkzame stoffen en toepassingen, MRL's, bodem- en waterkwaliteit en arbeidsomstandigheden; vreest echter dat de mededeling van de Commissie te veel (bindende) middelvoorschriften bepleit die tot bureaucratie en te hoge administratieve lastendruk zullen leiden en de vrijheid van burgers te veel beperken;
3. verzoekt de Commissie na te gaan of het noodzakelijk is rekening te houden met de specifieke kenmerken van de verschillende Europese regio's, bijvoorbeeld bij het bepalen van spuitvrije zones naast waterlopen, en de nodige alternatieve maatregelen te nemen; daartoe dient zij de hulp in te roepen van de lidstaten; het valt in dit kader eveneens te overwegen om de mogelijkheden te onderzoeken van een regionaal toelatingsbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen, waarbij een product via één toelatingsprocedure in meerdere lidstaten met vergelijkbare klimatologische omstandigheden wordt toegelaten;
4. wijst met nadruk op de noodzaak te komen tot een duurzaam gebruik van alle pesticiden, en van alternatieve middelen die worden gebruikt in bijvoorbeeld de biologische landbouw, en dringt er bij de Commissie met klem op aan op zo kort mogelijke termijn een passende strategie te ontwikkelen voor pesticiden die niet voor agrarische doeleinden worden gebruikt, alsmede voor biociden in het algemeen;
5. merkt op dat een aantal reeds goedgekeurde programma's, zoals de herziening van de lijst van werkzame stoffen van pesticiden en het beheer van verpakkingsresiduen, gevolgen hebben voor de uiteindelijke kosten van deze producten, zodat de invoering van aanvullende heffingen serieuze gevolgen kan hebben voor het concurrentievermogen van de Europese landbouwers; is positief over het voorstel tot harmonisatie van de BTW-tarieven voor bestrijdingsmiddelen, hetgeen de concurrentieverhoudingen tussen agrariërs in de lidstaten verbetert;
6. wijst een heffing op gewasbeschermingsmiddelen af, aangezien het extra belasten van dergelijke - veelal helaas noodzakelijke inputs - niet het gewenste effect zal resulteren, namelijk een reductie van het risico - voor milieu, menselijke en dierlijke gezondheid - van het gebruik van dergelijke middelen;
7. dringt erop aan dat de toepassing van de economische instrumenten op een zodanige wijze plaatsvindt dat er geen sprake is van een ingrijpende verandering van het kwetsbare economische evenwicht van de bedrijven, en dat in elk geval de toepassing van

geïntegreerde productie wordt bevorderd, zowel in de traditionele als in de biologische landbouw;

8. verzoekt de Commissie de toelating te bevorderen van instrumenten die voor de Europese landbouwers nog steeds niet beschikbaar zijn, zoals een groot aantal genetisch gemodificeerde variëteiten, die zouden kunnen bijdragen tot de verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden in de landbouw; wijst in dit verband op het positieve standpunt dat het Europees Parlement onlangs bij gelegenheid van de goedkeuring van het verslag over "Biowetenschappen en biotechnologie - Een strategie voor Europa" heeft ingenomen over de opheffing van het moratorium dat momenteel geldt voor GGO;
9. verzoekt de Commissie richtsnoeren uit te werken voor de opleiding en advisering van gebruikers van pesticiden met betrekking tot de reductie van de risico's die verbonden zijn aan het gebruik daarvan, met inachtneming van de verschillen die tussen de onderscheiden Europese regio's bestaan;
10. acht het noodzakelijk dat richtsnoeren worden vastgesteld voor de ontwikkeling en de toepassing van de geïntegreerde bestrijding van schadelijke organismen, in het kader van de geïntegreerde productie, welke richtsnoeren in overeenstemming zijn met de behoeften van de landbouw en kunnen worden opgenomen in de nationale programma's;
11. acht het wenselijk om een transparant systeem in te voeren van informatie en indicatoren betreffende de duurzaamheid van het gebruik van pesticiden, op basis waarvan rekening kan worden gehouden met de effecten van de verschillende soorten maatregelen die van toepassing zijn;
12. wenst dat wordt overwogen of het mogelijk is om de maatregelen die op communautair niveau worden genomen te herzien met het oog op de effecten die zij hebben voor de diversiteit van de communautaire landbouwproductie;
13. heeft een positieve houding ten aanzien van het koppelen van geïntegreerd gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (IPM) op gecertificeerde bedrijven aan de cross compliance voorstellen in het kader van de mid-term review;
14. wil niet nalaten in het kader van dit dossier te wijzen op het grote belang - ook voor duurzaam gebruik en vermindering van het gebruiksrisico - van de spoedige Europese evaluatie van werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen; wijst er met nadruk op dat deze herbeoordeling in het strikte tijdsbestek moet plaats vinden en dat hiervoor voldoende mensen en middelen moeten worden uitgetrokken.